

Tineke en Tom Fransen

De familie Fransen staat al jaren lang onafgebroken in de top van de hoogst productieve melkveebedrijven. Rust en regelmaat vormen de leidraad op het bedrijf.

Aantal zeugen:	220
Aantal koeien:	20
Melkproductie per koe:	13.118 kg 4,15% vet
	3,51% eiwit
Hoeveelheid land:	7 hectare
Inseminaties per dracht:	1,75

Topmelkers Tom en Tineke Fransen starten pas met insemineren 270 dagen na afkalven

Koeien laten dieselen

Voor de tweede maal werden Tom en Tineke Fransen uit Doezum topmelkers van Nederland. De sleutel achter de hoge productie houden ze niet geheim: ze bezuinigen niet op voer, melken driemaal daags en zijn scherp op constante omstandigheden.

tekst **Tijmen van Zessen**

Op dezelfde dag bereikten Jansje 25 (v. Celsius) en haar Cashdochter Jansje 32 respectievelijk de tien ton vet en eiwit en de honderd ton melk. Het waren voor Tom (55) en Tineke (52) Fransen uit Doezum de eerste tientonner en inmiddels de vijfde honderdtonner. Jansje 25 maakt nog deel uit van de twintigkoppige veestapel, maar haar dochter heeft het bedrijf kort na de huldiging verlaten. 'Ze kreeg tijdens de huldiging meer complimentjes dan ze van mij haar hele leven had gehad. Ik liep eigenlijk al drie jaar met de gedachte rond dat ze niet meekon, haar lactatiewaarde schommelde altijd rond de 80. In negen lijsten gaf ze gemiddeld 11.000 kg melk met 4,50% vet en 3,30% eiwit, maar al mijn vaarzen doen het beter', relativeert Tom Fransen de bewonderenswaardige prestatie binnen zijn bedrijf.

Een koe met een productie van 11.000 kg en toch maar een lactatiewaarde van 80 geeft aan dat de productie in de stal van Fransen zich op een hoog niveau bevindt. De veestapel van Fransen noteerde afgelopen boekjaar met een eijr van 3223 de hoogste productie van Nederland. De twintig dieren produceerden gemiddeld 13.118 kg melk met 4,15% vet en 3,51% eiwit. Met een gemiddelde leeftijd van vijf jaar en negen maanden heeft de Groningse veehouder bovendien de oudste koeien binnen de top tien.

Liever binnen dan buiten

Negen jaar geleden schakelde Fransen over naar driemaal daags melken en

bouwde hij een gezwaaide Hollandse stal. Sindsdien staat hij bijna onafgebroken in de top tien hoogst productieve bedrijven. Zijn koeien zien er altijd wat er buiten gebeurt en staan met de konten naar elkaar. Ze krijgen veel ruimte: de helft ligt op een ligplaats van 1,25 meter breed, de andere helft beschikt over 1,30 meter. Zijwanden heeft de stal niet, de buitenkant van de stal bestaat louter uit windbreekgaas. Langs beide buitenkanten loopt een voerpad.

Zeven maanden per jaar gaan de koeien naar buiten, maar niet langer dan vier tot zes uur per dag. 'Voor de koe is het gezond en de stal droogt lekker op. Maar als je het de koe vraagt, dan wil ze naar binnen. We moeten ze gewoon tegenhouden bij de deur, anders komen ze

weer terug.' Als koeien graag naar buiten gaan, betekent dit volgens Fransen dat het op stal ontbreekt aan comfort. 'De vreugde van de koe die in het voorjaar naar buiten gaat, is een maat voor de omstandigheden binnen op stal.'

Koe is geen jojo

Gelet op het rantsoen dat Fransen voert, is het niet verwonderlijk dat de koeien in Doezum graag op stal vertoeven. Het rantsoen is 365 dagen per jaar constant en omvat een vaste verhouding van 12 kilo mais en 8 kilo persulpul per koe per dag, aangevuld met onbeperkt graskuil. Dit gras is in balen gekuuld om verzekerd te zijn van een goede conservering. Fransen maait zijn percelen vier keer per jaar, de eerste drie sneden zijn voor het melk-

vee, worden apart bemonsterd en bevatten minimaal 900 vcm per kilo droge stof. 'Op stal kun je gelijke omstandigheden creëren in het rantsoen. Een koe is geen jojo; koeien dag en nacht buiten laten lopen bij natte weersomstandigheden is nadelig voor de voeropname en het welzijn. Dan produceren koeien onder hun vermogen en raken ze ondervoed, of netter gezegd in negatieve energiebalans.'

Fransen heeft het systeem van stripgrazen nog wel geprobeerd, maar kwam er van terug. 'In het begin is het gras te kort, daarna een paar dagen goed en na een paar dagen is het weer te lang. Je moet voortdurend het aanbod van etgroen in de gaten houden en bent daarmee gedwongen eens per veertien dagen een perceel te maaien, ook als de omstandigheden niet optimaal zijn. Nu wacht ik het juiste moment af om een smakelijk en constant voer te maken met voldoende structuur. Die verschillen in groeistadia van het weidegras wil ik niet. Het is nadelig voor de productie en de gezondheid van de koe.'

5200 kilo krachtvoer per koe

Fransen ziet de productie van de koe niet alleen als maat voor het welzijn, maar ook voor de economie. Hij haalt dan ook zijn schouders op bij de krachtvoergift van veertig kilo per honderd kilo melk (wat gelijk staat aan jaarlijks 5200 kilo krachtvoer per koe en jaarrond ruim 14 kilo per koe per dag). 'Ik heb een intensief bedrijf vanwege de varkenstak en het beperkte aantal hectare land. Ik heb zeven hectare land en melk 35.000 kilo melk per hectare. Als ik grond moet kopen van 35.000 euro en ik reken vier procent rente en daarbij de waterschapslasten, dan kom ik al uit op 1500 euro per hectare aan jaarlijkse lasten. Daar kan ik veel voer voor kopen en mest voor afvoeren, grond is een dure productiefactor.' Toch zou een besparing van tien kilo krachtvoer per honderd kilo melk al snel 5000 euro opleveren (20 cent maal 78.000 in plaats van 104.000 kilo voer, uitgaande van 260.000 kilo melk). 'Voor mij is het ook een sport om uit de koe te halen wat erin zit. Als de koeien hier 7000 kilo gaven, dan had ik geen koeien meer.' In de fokkerij krijgt productie de meeste aandacht. Stieren als Canvas, Paramount en Olympic zijn populair, maar ook Bertil krijgt sinds kort kans. 'Ik heb tien jaar lang vooral op melkvolume gelet en dat heeft bijgedragen aan deze productie, maar ook aan een 0,08 procent lager eiwitgehalte.' Exterieur heeft geen prio-

Spicemandochter Corrie 22 (links) staat halverwege haar vierde lactatie op bijna 80.000 kg met 3,66% vet en 3,69% eiwit. Phoenixdochter Dina 28 (rechts) gaf in drie lijsten gemiddeld 14.694 kg melk met 4,46% vet en 3,50% eiwit

De koeien staan gehuisvest in een gezwaaide Hollandse stal, het gras wordt in balen geoogst

riteit. 'Exterieur interesseert me niks. Het gaat mij om het cadeau, om de inhoud, niet om de verpakking.'

Liters melk per rietje

Fransens visie op vruchtbaarheid is op z'n zachtst gezegd niet alledaags. 'Ik wil de tussenkalftijd verhogen naar 560 dagen. Ik begin pas op 270 dagen lactatie met insemineren. Een koe start langzaam als een diesel, die moet je laten dieselen. Koeien bereiken hun top pas op drie tot vijf maanden na afkalven, maar op andere bedrijven is dat niet zichtbaar, omdat de koe alweer drachtig is. Een koe moet zo min mogelijk droogstaan en afkalven, die perioden zijn de grootste risicomomenten. Volgens mij wordt een koe ouder als ze afkalft.'

Ondanks de hoge productie heeft Fransens niet meer dan 1,75 rietje per koe nodig om de koeien drachtig te maken. 'Productie en vruchtbaarheid hebben niks met elkaar te maken', klinkt het stellig. 'Als een koe in negatieve energiebalans verkeert, dan krijgt ze te weinig voer. Wij hebben geen koeien met een negatieve energiebalans. Ik heb drie vaarzen die in driehonderd dagen elk 13.000 kilo melk gaven en bij de eerste inseminatie drachtig waren. Maar dan insemineer ik pas tussen de 330 en 400 dagen na afkalven. Het beste vruchtbaarheidskengetal is in mijn ogen het aantal liters melk per rietje. Onze tien-tonner had veertien rietjes nodig voor negen drachten en 154.000 liter melk. Dat is goed voor 11.000 liter per rietje.'

Mais en persulp vormen in vaste verhouding een belangrijk bestanddeel van het rantsoen

Koeien die droog moeten, produceren bij Fransens doorgaans nog zo'n 25 tot 30 kilo melk per dag. Geeft dat geen moeilijkheden bij het opdrogen van de uier? 'Ik heb de indruk dat een koe die 25 liter melk per dag produceert beter verdroogt dan een koe die tien liter per dag produceert. Die van tien liter komt niet meer op spanning en blijft daardoor langer doorproduceren, met uierontsteking tot gevolg. Bij mij krijgt een koe die droog moet veel spanning op de uier, maar dat is na anderhalve dag al minder, zonder dat ze melk uitgelekt.'

Koeien tweede tak

Rust in de stal en in de omgang met koeien is een aspect dat vaak onderbelicht blijft, maar dat voor Fransens zwaar telt. 'We gebruiken geen dwangmiddelen zoals een beugel of spanriem tijdens het melken. Ik word zelden of nooit kwaad op een koe. Vorig jaar nog hadden we een vaars die ik dertig keer het melkstel heb aangesloten totdat ze zich uiteindelijk overgaf en niet meer trapte. De een kan er tegen, de ander niet.'

Naast de twintig koeien verzorgen Tom en Tineke Fransens nog 220 fokzeugen. 'De varkens vormen onze hoofdtak. Als er biggen worden opgehaald, komt het wel eens voor dat ik twee uur later dan normaal melk. Maar bij driemaal daags melken is dat bezwaar minder groot.' Het verdelen van de aandacht tussen varkens en koeien gaat Fransens prima af, hij maakt zelfs tijd voor vrijwilligerswerk. 'Ik slaap vijf uur op een etmaal, zes uur haal ik echt niet. Het is denk ik een bepaalde gewenning, ik sta er zelf ook van te kijken'. |